

Motion till riksdagen 2022/23:1192

av **Teresa Carvalho (S)**

Fler vägar till jobb och bättre studiefinansiering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa fler vägar till jobb och bättre studiefinansiering och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

För att klara kompetensförsörjningen i en ny tid behövs nya lösningar. Det har dessutom blivit ännu mer angeläget och aktuellt i och med den globala coronapandemin och dess effekter på samhället, ekonomin och arbetsmarknaden. På kort tid har arbetslösheten stigit markant, och det finns skäl att tro att alla jobb som försvunnit inte kommer att återuppstå. Däremot kan en återhämtning resultera i en omställning där nya jobb växer fram.

Parallellt har vi i Sverige under en längre tid brottats med en allt mer påtaglig personalbrist inom allt fler områden, sektorer och branscher. Det hårda trycket på vården och äldreomsorgen som pandemin medfört kan även tänkas bidra till en ännu mer alarmerande situation gällande personalförsörjningen.

Det finns inte enbart ett svar som samtidigt löser både arbetslösheten och kompetensbristen, men det finns en sak som är viktigare än något annat, nämligen att bygga ut antalet utbildningsplatser, från bristyrkesutbildning till universitetsplatser. Samtidigt behövs fler åtgärder för dem som inte fångas upp av olika utbildningssatsningar. Validering av befintliga erfarenheter, smartare karriärvägar och subventionerade anställningar kan vara några sätt. Exempelvis extratjänster och beredskapsjobb kan vara en nog så viktig språngbräda för den som har svårt att få jobb, för att svara mot det ökade behovet av enklare vägar in på arbetsmarknaden.

Det behövs även fler broar mellan arbetsgivare och personer med anställningsstöd så att det blir enklare att anställa men svårare för arbetsgivare att utnyttja på ett otillbörligt sätt. Det bör övervägas om fler personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt

arbetsförmåga ska ges möjlighet att jobba, till exempel genom arbetsintegrerade sociala företag.

Kompetensförsörjningen är en knäckfråga för Sveriges utveckling. Det är en utmaning som kräver fler vägar till omställning. Nya modeller för omställning görs med fördel i samverkan med arbetsmarknadens parter, men det offentligas medverkan är nödvändig.

Andelen lediga jobb som inte kräver någon som helst formell kompetens minskar. Arbetsgivare vittnar om att de låter bli att anställa för att det är svårt att hitta rätt kompetens.

Att efterfrågan på utbildad och kvalificerad arbetskraft ökar är ingen dålig utveckling för samhället. Tvärtom ska Sverige vara ett land som konkurrerar om de kvalificerade jobben och erbjuder bra villkor för de anställda. Men för enskilda kan de ökade kraven på arbetsmarknaden upplevas som problematiska. Det är inte längre möjligt att som tidigare gå direkt från grundskolan till ett skapligt avlönat arbete inom monteringsindustrin. Äldreomsorgen rekryterar inte längre regelmässigt medarbetare utan formell utbildning. Därför behövs fler utbildningsplatser, utan tvekan. Det räcker emellertid inte. Fler behöver få reella möjligheter att studera vidare och förutsättningar att faktiskt kunna ta klivet. Bristen på rimlig studiefinansiering hämmar många från att välja en bristyrkesutbildning som med goda utsikter skulle leda till jobb.

I dag förklarar människors skilda utbildningsbakgrund kanske mer än något annat de växande klyftorna i samhället. En målmedveten och konsekvent prioritering av fler i arbete leder till slutsatsen att det förvisso behövs fler utbildningsplatser, men även en annan mycket viktig ingrediens. Nämligen fler reella möjligheter för den enskilde som varit långvarigt arbetslös att tillgodogöra sig utbildning genom bättre studiefinansiering eller nya modeller för omställning.

Teresa Carvalho (S)